

Денис ВОЛЯНЮК

здобувач вищої освіти
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

Наталія КОМИХ

т.в.о. завідувача кафедри
психології, соціології та педагогіки
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат соціологічних наук, доцент

СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Соціальна реабілітація військовослужбовців – це комплекс заходів, спрямованих на відновлення їхнього психологічного та соціального благополуччя після травматичних подій. Ефективність реабілітації залежить від багатьох факторів, зокрема: характеру взаємовідносин з оточенням, можливості залучення до суспільно корисної діяльності, особливостей поведінки під час служби та наявності життєвих інтересів. Соціальна реабілітація спрямована на корекцію світогляду, зміну ставлення до життя та активізацію соціальних цінностей.

Повернення військовослужбовців із зони бойових дій до мирного життя часто супроводжується значними труднощами, пов'язаними з необхідністю адаптації до нових умов і цінностей. Психологічні травми, отримані внаслідок бойових дій, можуть призводити до розвитку посттравматичного стресового розладу, що проявляється в труднощах із засипанням, кошмарах, дратівливості, відчуженості від оточення та інших симптомах [1]. Крім того, суспільство не завжди готове до зустрічі з ветеранами війни. Відсутність розуміння їхніх переживань, соціальна ізоляція та дискримінація можуть поглиблювати психологічні проблеми і сприяти розвитку дезадаптації. У деяких випадках ветерани можуть відчувати відчуження від мирного життя, не приймати його цінностей і навіть демонструвати асоціальну поведінку. Отже, соціальна реабілітація військовослужбовців є надзвичайно важливим завданням, яке вимагає комплексного підходу, що містить у собі не тільки психологічну допомогу, але й соціальну підтримку та інтеграцію в суспільство.

Повернення з фронту часто супроводжується глибокими психологічними травмами, що проявляються у різних формах: від постійних кошмарів і тривоги до повної втрати інтересу до життя та соціальної ізоляції. Ветерани можуть відчувати труднощі з адаптацією до мирного життя, оскільки їхній досвід бойових дій кардинально відрізняється від досвіду цивільного населення. Це призводить до відчуття відчуження, непорозуміння з боку оточення та труднощів у побудові нових соціальних зв'язків [2, с. 15].

Повернувшись з фронту, ветерани часто стикаються зі значними труднощами під час пошуку роботи, навіть якщо мають цінний досвід військової служби. Це пов'язано з декількома факторами: відсутністю безпосереднього досвіду роботи в цивільній сфері, застарілими знаннями та навичками, а також дискримінацією за віком, станом здоров'я або ж через стереотипи щодо ветеранів. Часто роботодавці не в змозі оцінити, як військові навички можуть бути корисними в цивільній сфері, що ускладнює процес працевлаштування.

Щоб забезпечити успішну соціальну реабілітацію ветеранів, необхідно застосовувати комплексний підхід, що охоплює як психологічну, так і соціальну підтримку. Це передбачає проведення індивідуальних та групових психотерапевтичних сесій, спрямованих на подолання психологічних травм та адаптацію до мирного життя. Важливою складовою є професійна орієнтація та допомога в працевлаштуванні, що дозволить ветеранам знайти своє місце в суспільстві та відчувати свою соціально-економічну реалізацію [3, с. 51]. Крім того, необхідна розвинена мережа спеціалізованих центрів реабілітації, які надаватимуть комплексні послуги, включно з соціальною адаптацією та підтримкою. Активна участь громадських організацій та волонтерів у процесі реабілітації ветеранів є надзвичайно важливою. Вони можуть створювати підтримувальне середовище, організовувати різноманітні заходи, спрямовані на соціальну адаптацію ветеранів, а також надавати додаткові послуги, які не завжди можуть бути забезпечені державними структурами. Таке партнерство дозволяє створити атмосферу розуміння, довіри та взаємопідтримки, що є невід'ємною частиною успішної реабілітації.

З огляду на викладене, можна зробити висновок, що соціальна реабілітація військовослужбовців – це складний і багатогранний процес, який вимагає спільних зусиль держави, громадських організацій та самих ветеранів. Забезпечення ефективної реабілітації є не лише моральним обов'язком суспільства, але й інвестицією в майбутнє країни.

Список використаних джерел:

1. Шапошникова І. В. Соціальна реабілітація в умовах війни: світовий досвід та проблеми України. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: Економіка та управління*. 2024. № 12.
2. Бриндіков Ю. Л. Теорія та практика реабілітації військовослужбовців учасників бойових дій в системі соціальних служб. Хмельницький : ХмНУ МОН України, 2018. 46 с.
3. Бриндіков Ю. Л. Соціальна реабілітація військовослужбовців у системі соціальних служб: експлікація до проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери. *Теоретичні та методичні аспекти соціальної діяльності*: монографія. Хмельницький : ФОП Цюпак А. А., 2020. Т. 1. С. 45-87.